

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นยุคเศรษฐกิจใหม่(สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2544)ปัจจัยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้เปลี่ยนจากปัจจัยที่ถูกจับต้องได้ไปสู่ปัจจัยที่มองไม่เห็นแต่มีพลังมหาศาล นั่นคือ ข้อมูลข่าวสารและทุนความรู้(knowledge capital)อุตสาหกรรมบนฐานความรู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วให้ก้าวทะยานไปอย่างรวดเร็ว จากผลการศึกษาถึงการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ของระบบเศรษฐกิจของอเมริกันนับแต่ปี 1995 พบว่า เกิดจากหลายปัจจัย แต่หากเทียบสัดส่วนกันแล้ว ร้อยละ 50 เป็นผลจากการพัฒนาผลิตภาพของอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ ทุนความรู้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างความสามารถทางการแข่งขันในระยะยาว โดยที่ทุนความรู้คือผลรวมของวิธีการเทคนิค ข้อเท็จจริง แนวคิด ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ข้อสังเกต หรือประสบการณ์ที่สามารถนำมาสร้างมูลค่าได้ ความรู้จะกลายเป็นตัวกำหนดระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับบุคคล ระดับหน่วยงาน และระดับประเทศ ซึ่งปัจจัยด้านความรู้ี้จะมีผลต่อการกำหนดสภาพสังคมไทยในอนาคตซึ่งนับว่าเป็นการปรับเปลี่ยนโฉมหน้าสังคมไทยในปัจจุบันให้แตกต่างไปจากเดิม

จากสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก้าวเข้าสู่ยุคการบริหารที่เน้นองค์ความรู้ (Knowledge Economy) ทำให้องค์กรต่างๆ เผชิญภาวะการณั้แข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น เป็นเหตุให้องค์กรต้องเริ่มหันมาตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของการบริหารจัดการ "คน" ในองค์กรมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างคนให้สร้างคุณค่า (Value Creation) และความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน (Competitive Advantage) ให้กับองค์กร (สำนักงานข้าราชการพลเรือน,2553) เป็นผลให้การจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาบัณฑิตสู่บุคลากรของสังคมที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่มุ่งพัฒนาประเทศสู่ **“สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”** ภายใต้แผนปฏิบัติของ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรง **“ให้ความสำคัญต่อการสร้างจิตสำนึกในศีลธรรมแก่ประชาชน ให้รู้จักประมาณตน ประหยัดอดออม ไม่โลภ มี**

คุณธรรมและจริยธรรม ที่อสังค์ยสุจริต มีความเพียรและอดทน รู้จักเสียสละและแบ่งปัน อยู่เสมอ ดังนั้นการพัฒนาคนตามแนวพระราชดำริจึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของคน ทุกมิติ ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกใน คุณธรรม มีจริยธรรมและความเพียร อันเป็นการขยายโอกาสและทางเลือกให้แก่ ประชาชนในการดำเนินวิถีชีวิตได้อย่างมั่นคงยั่งยืน และจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ให้เกิดความยั่งยืนตามไปด้วย” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550 – 2554)

การพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 10 (พ.ศ.2551 – 2554) ภายใต้กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565) กำหนดวิสัยทัศน์ให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มุ่งตอบสนองของผู้เรียนในวัยเรียน วัย ทำงาน และวัยสูงอายุ เพื่อรองรับเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่างๆรวมทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนา ประเทศในกระแสโลกาภิวัตน์ได้ และมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ให้ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม มี วินัย มีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ สามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีความสามารถด้านวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถใช้เทคโนโลยีพื้นฐานได้เป็นอย่างดี มีทักษะใน การสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่10 , 2551 – 2554)

การพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งฐานปัญญาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น การศึกษา ถือเป็นเครื่องมือสำคัญหลักที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของกำลังคน สังคม และประเทศ ซึ่งถ้า ประเทศใดไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพได้ก็ไม่สามารถพัฒนาสิ่งใดได้ ไม่ ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ หรือด้านการเมืองการปกครอง สำหรับการพัฒนาการศึกษาของ ประเทศไทยนั้น รัฐจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ โดยตราพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษาไทย ทุกรูปแบบ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้แสดงเจตนารมณ์ที่สำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับมาตรฐานและ การประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (TQF : Thai Qualifications Framework for Higher Education) ใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้

สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ,2542)

จากรายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน ,2552) พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐาน และด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ตามลำดับ ในขณะที่ความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาสูงสุด ได้แก่ ความพึงพอใจด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อเอกสารอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ตามลำดับ และจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดคุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Communication and Information Technology Skills)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่มีความสอดคล้องกับแนวทางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน และก้าวสู่นาคต ที่ต้องการให้คนในสังคมมีคุณภาพอย่างมีคุณธรรม สามารถประยุกต์และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้การพัฒนาประเทศต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้จัดทำการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบความต้องการของผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของวิทยาศาสตร์บัณฑิต ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับวางแผนการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษาและความต้องการของตลาด รวมไปถึงการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการ ในการสนับสนุนนักศึกษาให้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาองค์ประกอบความต้องการของผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของวิทยาศาสตร์บัณฑิต
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของวิทยาศาสตร์บัณฑิต จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้ประกอบการที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันมีองค์ประกอบความต้องการของวิทยาศาสตร์บัณฑิตแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบความต้องการของผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของวิทยาศาสตร์บัณฑิต โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบความต้องการของผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของวิทยาศาสตร์บัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติและแนวคิดของบลูม

2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ของวิทยาศาสตร์บัณฑิตที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,200 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาขอบเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาวิจัย ตุลาคม 2553 - กันยายน 2554

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. จะเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตเพื่อคุณภาพนักศึกษาตามความต้องการของสังคม
2. จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และ การสร้างคุณลักษณะที่เหมาะสมให้แก่นักศึกษา

3. จะใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำต่างๆ ได้ดังนี้

วิทยาศาสตร์ บัณฑิต หมายถึง บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความรู้ความสามารถ ทำงานในด้านที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความต้องการของผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ หมายถึง ระดับ ความต้องการของผู้ประกอบการที่ชี้ให้เห็นลักษณะประจำตัวของวิทยาศาสตร์บัณฑิต เกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ การมีวินัยในตนเอง มนุษยสัมพันธ์ และคุณธรรมจริยธรรม

ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บังคับบัญชาและควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในระดับวิทยาศาสตร์บัณฑิตในองค์กร